

Odborná starostlivosť člena štatutárneho orgánu

Radka SLÁVIKOVÁ GERŽOVÁ

Podnikanie so sebou nevyhnutne prináša riziko, ktoré ide ruka v ruke s možnosťou vzniku škody. Konanie štatutárneho orgánu je konanie priamo spoločnosti a práve preto je postavenie štatutárneho orgánu významné nielen v oblasti obchodného vedenia spoločnosti, ale aj z hľadiska vstupovania spoločnosti do právnych vzťahov s ďalšími osobami. Je nutné mať na pamäti, že účelom podnikania je v prvom rade dosahovať zisk a práve preto je nutné nájsť nevyhnutnú rovnováhu medzi zodpovednosťou člena štatutárneho orgánu za jeho rozhodovanie a mierou podnikateľského rizika, ktorú je nutné v podnikaní rozumne predpokladať.

Podľa Obchodného zákonníka a aj podľa V. princípu Kódexu správy a riadenia spoločností na Slovensku, ktorý vydala Stredoeurópska asociácia správy a riadenia spoločností - CECGA v roku 2008, členovia štatutárneho orgánu sú povinní vykonávať svoju pôsobnosť s odbornou starostlivosťou a v súlade so záujmami spoločnosti a všetkých jej spoločníkov. Odborná starostlivosť nie je definovaná v Obchodnom zákonníku¹, ale v zásade ide o pojem, ktorý má v práve obchodných spoločností zásadný význam pre výkon profesionálneho riadenia spoločností, ktorý zahŕňa vytvorenie takého toku informácií, v rámci ktorého budú členovia štatutárneho orgánu schopní rozhodovať za spoločnosť, teda pri správe cudzieho majetku na základe dostupných a odborných vedomostí.

Medzi najzákladnejšie povinnosti štatutárnych orgánov patrí povinnosť vykonávať svoju pôsobnosť s odbornou starostlivosťou², ktorá v podstate zahŕňa tri najzákladnejšie elementy, ktorými je tento pojem definovaný:

- Vykonávanie pôsobnosti so záujmami všetkých spoločníkov a spoločnosti, neuprednostňovať vlastné záujmy, záujmy niektorých spoločníkov alebo tretích osôb (tzv. princíp lojality).
- Pri rozhodovaní si zaobstaráť všetky dostupné informácie ohľadom predmetu rozhodovania.
- Zachovávať mlčanlivosť o dôverných informáciách a skutočnostiach, ktorých prezradenie by mohlo spôsobiť škodu spoločnosti alebo ohroziť jej záujmy alebo jej spoločníkov.

Z pohľadu judikatúry je pre pojem odborná prí značná skutočnosť, že jadro výkonu funkcie štatutárneho orgánu spočíva v správe cudzieho majetku a preto si tento výkon funkcie vyžaduje skúsenosti resp. vedomosti minimálne v rozsahu, aby bol člen štatutárneho orgánu rozpoznať potrebnú odbornú pomoc. Slovenská judikatúra chápe odbornú starostlivosť v tom zmysle, že odbornú starostlivosť je *nutné objektívne posudzovať v zmysle všeobecne starostlivosti požadovanej pri danom druhu konania*.³

Je nutné zdôrazniť, že členovia štatutárneho orgánu nezodpovedajú za škodu spôsobenú spoločnosti konaním, ktorým vykonávali uznesenie valného zhromaždenia. Táto skutočnosť je viac menej logická, pretože valné zhromaždenie je najvyšším orgánom spoločnosti, ktoré má najzásadnejší vplyv na rozhodovanie štatutárneho orgánu. Z tohto dôvodu je vhodné, aby si členovia štatutárneho orgánu dali „posvätiť“ svoje konanie, aj z dôvodu svojej ochrany. Pre úplnosť je ale nutné doplniť, že súhlas valného zhromaždenia s transakciou nie je relevantný, ak je uznesenie valného zhromaždenia v rozpore s právnymi predpismi, spoločenskou zmluvou alebo stanovami.

Péče rádného hospodáre v Zákone o korporáciách

V Zásade aj v Čechách aj na Slovensku môžeme povedať, že súdy pod pojmami *péče rádného hospodáre* alebo *odborná starostlivosť* akcentujú riadny a zodpovedný výkon funkcie členov štatutárneho orgánu. Zásadne pri správe cudzieho majetku musí byť starostlivosť o majetok spoločnosti taká, ako starostlivosť o vlastný majetok. To je alfa a omega celej „*péče rádného hospodáre*“.

V zmysle § 51 ods. 1 Zákona o korporáciách, „*Pečlivo a s potrebnými znalosťmi jedná ten, kto mohol pri podnikateľskom rozhodovaní v dobrej viere rozumné predpokladať, že jedná informovaně a v obhajiteľnom zájmu obchodní korporace; to neplatí, pokud takovéto rozhodování nebylo učiněno s nezbytnou loajalitou.*“

Rekodifikácia povinnosť konať „s péčí rádného hospodáre“ preberá tento pojem ako základný štandard vykonávania pôsobnosti členov štatutárneho orgánu. Nóvum je reakcia na už väčšinu jurisdikcii v Európe, keď sa do českej legislatívy inkorporovalo tzv. pravidlo podnikateľského úsudku známejšie ako Business Judgement Rule.

Pravidlo podnikateľského úsudku vychádza zo základnej koncepcie, že pre riadne fungovanie spoloč-

nosti je síce nevyhnutné, aby členovia štatutárneho orgánu niesli zodpovednosť za porušenie svojich povinností, ale nie je možné, aby riziko neúspechu v obchode niesli členovia štatutárnych orgánov. Je logické, že podnikanie so sebou prináša riziko aj neúspechu a preto je nutné, aby zodpovednosť členov štatutárnych orgánov bola vylúčená v prípade, ak konajú riadne, zodpovedne, svedomito a informovane, v dobrej viere a v rozumnom presvedčení, že ich konanie a následné rozhodnutie je v najlepšom záujme spoločnosti.

Pravidlo Business Judgement Rule je dieťaťom judikatúry štátu Delaware v USA a vychádza z koncepcie tzv. trojprvkové testu odbornej starostlivosti štatutárnych orgánov: (i) môže sa rozumné predpokladať, že štatutárny orgán jedná informovane na základe dostupných informácií, (ii) jednanie v dobrej viere a (iii) racionálne sa odôvodní záujem spoločnosti.

Koncepcia vychádza zo skutočnosti, že súd neskúma faktické okolnosti danej transakcie, pretože nie je obchodník a nie je schopný dané skutočnosti posúdiť ex post.

Na Slovensku nie je pravidlo podnikateľského úsudku zakotvené explicitne v Obchodnom zákonníku, ale domnievam sa, že súd by ho v príslušnom spore zobral do úvahy, pretože podľa môjho názoru je to už všeobecne známy pojem zakotvený bežne európskou judikatúrou a rešpektovaný právnou vedou.

Autorkou článku je JUDr. Radka Sláviková Geržová advokátka z advokátskej kancelárie Futej and Partners s.r.o a externá doktorandka na Fakulte práva Paneurópskej vysokej školy autorka je členkou CEEGA

¹ Na rozdiel od Zákona o konkurze a reštrukturalizácii.

² Abstrahujem od skutočnosti, že ustanovenie § 194 ods. 5 Obchodného zákonníka používa pojem náležitá starostlivosť, ktorý zahŕňa aj odbornú starostlivosť.

³ Uznesenie NS SR spis. Zn. sp. zn. 4 Obdo 4/2013 z 26.6. 2012